

Ernest Bour

Ernest Bour: een buitengewoon dirigent

De afgelopen jaren heeft het Nederlands Muziek Instituut in etappes de nalatenschap van de dirigent Ernest Bour (1913-2001) verkregen. Vooral dankzij de inzet van de pianist Jacob Bogaart, die dikwijls onder leiding van de dirigent is opgetreden, wordt nu een belangrijk deel van Bours nalatenschap in Nederland bewaard. De uitvoerig betekende en gecorrigeerde partituren waaruit Bour dirigeerde doneerde hij aan het eind van zijn leven aan het Paul Sacher Instituut in Basel. Al het overige materiaal: correspondentie, programma's, affiches, recensies, geluids-materiaal, dagboekantekeningen, tekeningen, en zo verder behoort sinds kort tot het 'archieef Ernest Bour' in het NMI: een uitdaging voor onderzoekers.

Ernest Bour kwam uit de Elzas (geboren in het Franse Thionville) en heeft vanaf de jaren 1930 met tal van gerenommeerde orkesten en ensembles gewerkt. Hij kreeg vooral een grote reputatie als dirigent van eigentijdse muziek. Wie zich in zijn carrière verdiept verbaast zich keer op keer: met wat voor onnavolgbare ijver, werklust, inzet, analytisch vermogen en dienstbaarheid heeft Bour zich ingezet voor de muziek. Misschien is zijn naam in Nederland een beetje vergeten, maar in de jaren '70 en '80 van de vorige eeuw was hij vaste gastdirigent bij het Residentie Orkest. Wie de mooie dozen met lp's met Nederlandse muziek van het Residentie Orkest nog heeft (2 dozen à 6 lp's) kan zich er zelf van overtuigen dat een niet onaanzienlijk deel van de opgenomen werken door Bour zijn gedirigeerd. Verder was hij van 1976 tot 1986 dirigent van het Radio Kamerorkest. Misschien kan het MCO nog eens een mooie selectie van opnamen onder Bours leiding op cd uitbrengen?

Bour moet in zijn lange carrière zo'n 400 (!) premières hebben geleid. In de tijd dat hij in Nederland werkte voerde hij werken uit van Nederlandse componisten als Ton de Leeuw, Alphons Diepenbrock, Will Eisma, Jan van Gilse, Hans Kox, Guus Janssen, Jos Kunst, Theo Loevendie, Chiel Meijering, J.G. Meder, Willem Pijper, Daniel Ruyneman, Peter Schat, Matthijs Vermeulen, Jan van Vlijmen, J.W. Wilms en vele, vele andere. Een hele generatie Nederlandse componisten is Bour schatplichtig vanwege zijn enorme inzet. In het programmaboekje voor het concert t.g.v. zijn 70e verjaardag met het Radio Kamerorkest staan bijdragen van componisten als Louis Andriessen, Daan Manneke, Klaas de Vries e.a. In korte karakteristieken verhalen ze van Bours hebbelijkheid om partituren tot op het bot te analyseren en van correcties te voorzien, maar ook van zijn onberispelijke uitvoeringen. Heel wat componisten leverden een partituur waaruit Bour in korte tijd nog heel wat fouten wist te halen. Daar deed hij niet triomfantelijk over. 'Een componist leest wat hij denkt geschreven te hebben,' zei hij eens tegen Roland de Beer (Volkskrant, 1983). Wie het lang verdwenen tijdschrift *Entr'acte* nog in de kast heeft staan vindt in aflevering nummer 10 uit 1993 een mooi artikel van Jessica Voeten, geschreven naar aanleiding van de 80e verjaardag van Bour. Harry Sparnaay zegt in dat artikel: '[Bour] had altijd gelijk, maar hij zei dat nooit op een onaardige manier. Hij had gewoon gelijk, want hij kende de muziek beter dan de componist zelf. Hij had altijd wel wat vraagtekentjes in de partituren staan, die hij dan wilde doornemen met de componist.'

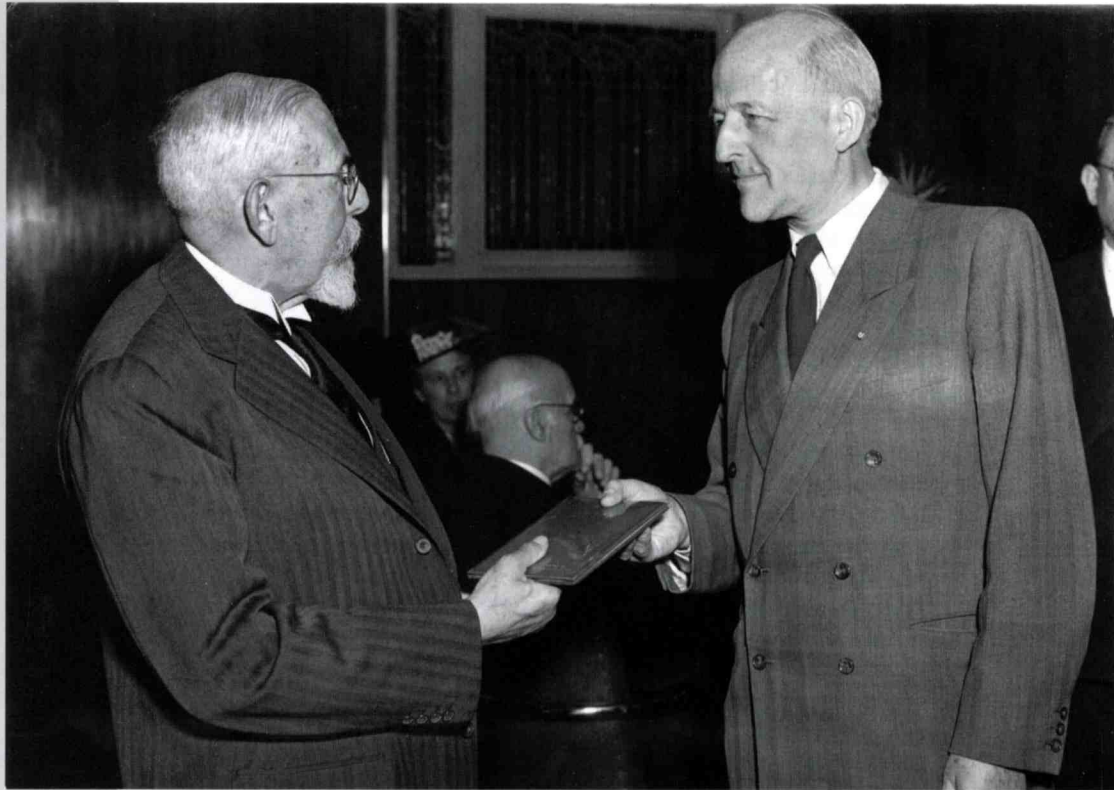
De foto bij dit artikelje toont Bour in een heel karakteristieke pose: tijdens een repetitie, rokend en over een partituur gebogen terwijl hij iets aantekent. Bour

was als dirigent wars van ijdelheid, wars van het grote gebaar, volkomen ter zake kundig, iemand die de partuur beter kende dan de componist zelf, een fenomeen, een dirigent volkomen ten dienste van de muziek. Het bijzondere van Bour was verder nog dat hij ook beminnelijk en charmant was.

Overigens voerde Bour niet alleen eigentijdse muziek uit: hij dirigeerde bijvoorbeeld muziek van Beethoven uit in kleine bezetting, ontdaan van toevoegingen die niet conform de oorspronkelijke opzet waren, schoongemaakt als het ware. Bour vond dat als je van de bezetting van Beethovens tijd uitging, alle problemen rond balans en onderlinge klankverhoudingen waren opgelost. Op de vraag van De Beer of Beethoven tot zijn voorkeuren behoorde aarzelde Bour voordat hij antwoordde: 'Mijn lievelingscomponist is sinds enige tijd Haydn. Door hem ben ik nog nooit teleurgesteld.'

Frits Zwart

Iconografie van het Nederlands Muziek Instituut

Muziekuitgever Johan Alsbach (1879-1961) overhandigt de componist Bernhard van den Sigtenhorst Meyer (1888-1953) op 12 april 1953 de uitgave van zijn Strijktrio (voor 2 violen en altviool, of voor fluit, viool en altviool) op. 49. Van den Sigtenhorst Meyer begon dit werk op 5 januari 1951 en voltooide het op 11 december van dat jaar. Het jaar daarop verscheen het in druk bij Alsbach. In dit werk gebruikte Sigtenhorst oude dansvormen en maakte hij een variatiereeks op Valerius' 'Wilt heden nu treden'. (FZ)